

TANÍTÁSOK — VÁZLATOK.

1941. május 1. hete.

Költeménytárgyalás.

III. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Egy véka búza c. költemény tárgyalása.

Nevelési cél: Az anyai szív határtalan jósága.

I. Előkészítés. a) Érdeklődéskeltés. Milyen nap lesz vasárnap, ki tudja? Miért várjuk olyan szeretettel az Anyák-Napját? Hát ha az Anyák-Napja lesz, beszélgessünk az édesanyákról. Miért szeretjük a világon legjobban szüleinket? És miért van az, hogy az édesanyánkat talán a legjobban szeretjük? Igen, ti legtöbben áldott jó szívét dícséritek. Én is elmondok egy történetet az édesanya jó szívéről. Élt egyszer egy özvegyasszony, aki valamikor, míg jó ura élt, sokkal jobb napokat látott. Háza, kertje, földje, mindene volt. A háznak nem volt kapuja sem, a vendég mindig helyet talált ottan. De, ami legnagyobb kincse volt ennek a háznak: az a sok gyermek volt, akik majd felteríték a házat hangos kacagásukkal, játékuikkal. Mikor a vendégek elmentek, édesanyjuk közéjük ment s úgy térült-fordult köztük, mint „csillagok közt nyájas hold világa“. Mikor pedig este lefeküdtek, odaült a legkisebb ágya mellé s mesélt, mesélt nekik, míg csak valamennyien el nem aludtak. A mesét aztán mindegyik úgy fejezte be: álmában. De szép idők is voltak azok, Istenem! — Hanem egyszer meghalt az ura. De megváltozott a ház egyszeribe! Kevesebb kacagás hangzott fel ezután a gyermekek ajkán is, napról-napra fogyott a gyerek is a házból, kit erre, kit arra vittek taníttatni. Végre úgy maradt ott-hon a szegény özvegyasszony, mint a szedett fa: magánosan, egyedül.

A szegény édesanya magában ült csendes házában. Dolga nem volt, hiszen kis ebédhez nem kell szolgál s az ebédnél sem volt más vendége, csak az emlékezés, a jobb, szebb időkre. Mert „aki maga néz a tálba, azt az étel nem táplálja, több annak a gondolatja, mint amennyi jó falatja.“

Egyszer, amint ott imádkozgatott régi imakönyvéből a szobában, kopogtatást hallott az ajtón. Az öreg szomszédasszony lépett be hozzá. Azután előadja, hogy ő bizony nagy kérréssel jön az özvegyhez. Tudja, hogy itt sok könyv van, hiszen sok gyermek volt s azoknak maradt könyve bizonyosan. Hát egy imakönyvet kért, hogy legyen miből imádkozgatni. A jó asszony meglepve néz szomszédjára. Hiszen volt itt valamikor sok könyv, de hol vannak azok már? Elvitték a gyerekek, amikor szétrepültek a világba. Egyetlen egy van csak neki, éppen abból imádkozgatót most is. De — gondolt egy nagyot, — megfelezte szépen imakönyvét s egyik felét átadta a szomszédjára.

nak, másik felét megtartotta magának. Azóta mindketten csak fél imakönyvből imádkoznak, de — s ez a fő — nem fél, hanem egész szívvel! (Vörösmarty: A szegény asszony könyve.)

Látjátok gyermekek, ilyen az édesanya szíve!

b) Áthajlás. De elmondok egy szép költeményt is az édesanya szívééről. Ez egy véka búzáról szól, Pósa Lajos írta.

II. Tárgyalás. a) A költemény bemutatása.

EGY VÉKA BUZA.

Egy véka búzát visz
Anyám a malomba;
Bálla a réten át
Lassan, meghajolva.

Fogytán van a kenyér,
Sütni kell reggelre!
Harmadnapja, hogy az
Utolsó megsezte.

Egyszer csak megáll, hogy
Virágot szakasszon,
Hát a gyaloghídnál
Sírdogál egy asszony.

Sápadt kis leánykát
Csittítgat a karján.
Szegény ömaga is
Oly beteges, halvány!

Könyörög anyámnak,
Hogy segítsen rajta:
Harmadnapja nincs egy
Betevő falatja.

Meg is ered a könny
Jó anyám szeméből
S válláról a búzát
Lcveszi szó nélkül.

Nem kérdi: honnan jön,
Ennyire hogy jutott?
Odadja a búzát,
Amit Isten adott.

Hazafele indul,
Felsőhajt az égre:
„Jó az Isten mégis,
Gondol a szegényre!“

Pósa Lajos.

b) Megbeszélés. Pósa Lajos édesanyja is egyszerű, szegény asszony volt. Bizonyosan neki sem volt sok búzája. Hát akkor miért adta oda mégis annak a szegény asszonynak a búzát? Meg aztán mi lesz otthon, hiszen ott is fogytán van ám a kenyér? Hiszen azért vitte a malomba a búzát, hogy megőröltesse? Hát nem gondolt erre Pósa Lajos édesanyja? Dehogyan, gyermekek. De az is eszébe jutott ám, hogy az a szegény asszony, karján a kis gyermekkel, bizonyára még éhesebb, mint ő és gyermeke, hiszen maga mondta, hogy három napja nincsen betevő falatja sem. Akkor hát mégis miért adta oda mindjárt a búzát az édesanya? Igen, jó szíve diktálta neki, hogy adja oda. ők majd meglesznek holnapig, mire elkészül a friss kenyér. Mit állított elénk e versben Pósa bácsi? Ugy van, az édesanya áldott jó szívét!

c) Elmélyítés. Mondjatok eseteket, amiből látjátok, hogy a ti édesanyátoknak is ilyen jó szíve van? (Megbeszélés: a gyermekek elmondják a hasonló történeteket. Ha elkalandoznának, térítsük vissza őket az édesanya jóságához.

III. Összefoglalás. A költeményt újból elolvassuk, gondolatsoportonként tárgyaljuk.

A költő anyja búzát visz a malomba.
 Fogytán van a kenyér otthon, sütni kell!
 Éppen virágot akar tépni, mikor sírást hall a híd felől.
 Egy szegény asszony sírdogált ott, karján beteg gyermekével.
 Segítséget kér, mert három nap óta nem ettek.
 A jó asszony sírva fakad s leveszi válláról a zsák búzát.
 Odaadja a búzát a szegény asszonynak.
 Hálát ad az Istennek, hogy jót tehetett a szegénnyel.

Házi feladat: Irjanak valamit édesanyjuk jóságáról.
 (Mire emlékeznek, kivel tett jót?)

1941. május 1. hete.

Olvasmánytárgyalás.

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: ÉDESANYÁM c. költemény tárgyalása.

Nevelési cél: Az édesanya iránti szeretet felébresztése.

I. Előkészítés. a) Érdeklődéskeltés. Milyen hónapban vagyunk? Milyen nap közeledik? Miért várjátok annyira az Anyák-Napját? Ki mivel akarja meglepni jó édesanyját? Csak olyanl lépjük meg, ami a mi munkánk, mi fáradságunk eredménye: ez a legjobban esik édesanyánknak. Aki nem tud szépen kézimunkázni, vagy más meglepetést már csinálni édesanyjának, írjon neki egy kedves levelet, vagy tanuljon egy szép költeményt s azt szavalja el neki Anyák-napján reggel. Egy őszintén mondott szép költemény s egy szál virág átadása lesz a legkedvesebb édesanyátok előtt.

b) Ki ismer szép költeményeket Anyák-napjára? (Néhányat meghallgatunk.)

c) Célkitűzés. Most én is elmondok egyet, *Kissné Tóth Lenke* írta, hallgassátok meg.

II. Tárgyalás. a) A költemény bemutatása.

ÉDESANYÁM.

Mikor bölcsőnkben szenderegtünk
 — Angyalok álmát álmodón, —
 Valaki ott járt ágyunk mellett
 S mi azt gondoltuk nagy bohón,
 Hogy tündér vigyáz álmainkra,
 Angyal suhan át a szobán, —
 Pedig Te voltál ott mellettünk,
 Te örködtél ott, jó Anyám!

Mikor az első szót tanultuk,
 Az ajkadról csókoltuk el.
 Égbeszálló első imánkat
 Szíved könyvéből loptuk el.
 S mikor az első Miatyánkot
 Hallgattad lánykád ajakán,
 Te könnyezted meg térdenállva
 Én édes, drága jó Anyám!